

Coördinatieopdracht 2022

Inhoud

Integraal waterbeleid	2
Bekkenwerking	2
Stroomgebiedbeheerplannen	3
In de kijker - Strategisch Project IJzer- en Handzamevallei	4
Strategische Stuurgroep Water	5
Droogte.....	6
Reactief Droogtebeheer	6
Provinciaal droogteoverleg	7
Wateroverlast.....	10
Raamakkoord De Blankaart.....	11
Raamakkoord Oudlandpolder	13
Rivierherstel Leie	17
Zwerfvuil.....	21
Vorming professionele communicatie bij zwerfvuilovertrredingen.....	22
Startmoment handhavingsweek	22
Handhavingsweek	23
Evolutie hoeveelheid zwerfvuil en sluikstorten – charter.....	27
T.OP Kustzone.....	29

Integraal waterbeleid

De opwarming van het klimaat geeft meer weersextremen. We mogen ons verwachten aan langere periodes van droogte en meer intense buien. De overstromingen in de zomer van 2021 na enkele jaren met een droogteperiode toonden aan dat ons watersysteem nog niet is aangepast aan deze weersfenomenen.

Bekkenwerking

Binnen Vlaanderen vormt het decreet Integraal Waterbeleid van 18 juli 2003 het juridisch en organisatorisch kader voor het waterbeleid. In elk van de 11 bekkens in Vlaanderen werken de betrokken overheden en besturen bij het integraal waterbeleid samen.

De gouverneur is aangesteld als voorzitter van de bekkenbesturen van het bekken van de IJzer en van de Brugse Polders. Hij is samen met de gouverneur van Oost-Vlaanderen covoorzitter van het bekkenbestuur van de Leie. Er is regelmatig bilateraal overleg met de bekkencoördinatoren.

Traditioneel zijn er twee bijeenkomsten van het Bekkenbestuur rond de maanden juni en december. In 2022 waren er twee bijeenkomsten van het Bekkenbestuur IJzerbekken (10 juni en 20 december), van het Bekken van de Brugse Polders (31 mei en 14 december) en één bijeenkomst van het Bekkenbestuur van het Leiebekken op 30 mei.

Een Bekkenbestuur neemt beslissingen op bestuurlijk vlak, staat in voor het organiseren en aansturen van het Bekkenssecretariaat, het goedkeuren van het ontwerp van het bekkenspecifieke deel van het stroomgebiedbeheerplan en van het wateruitvoeringsplan en het toelichten van belangrijke projecten of intenties binnen het bekken. Het Bekkenssecretariaat staat in voor de dagelijkse werking en voor de organisatie van de vergaderingen.

Op de Bekkenbesturen kwamen in 2022 naast het jaarlijkse wateruitvoeringsprogramma (verplichting vanuit het Decreet Integraal Waterbeleid) ook actuele ontwikkelingen (wateroverlast, droogte, blauwalgen, verzilting) aan bod.

Het bekkenbestuur coördineert ook het gebiedsgericht en thematisch overleg om sneller vooruitgang te boeken op het terrein. Samen met alle partners worden specifieke uitdagingen of knelpunten binnen een afstroomgebied besproken en aangepakt. Zo zijn er GTO's voor het Boudewijnkanaal, verzilting van de IJzer, de Mandel enz....

Stroomgebiedbeheerplannen

De stroomgebiedsbeheerplannen 2022 – 2027 zijn door de Vlaamse Regering vastgesteld op 1 juli 2022. De bekkenspecifieke delen werden mee voorbereid vanuit het Bekkenbestuur en de raadgevers van de bevoegde minister stemden ook nog af met de gouverneur als belangrijke sleutelactor (14 maart).

Stroomgebiedbeheerplannen worden in heel Europa opgemaakt in uitvoering van de kaderrichtlijn Water. De richtlijn wil de watervoorraden en waterkwaliteit in Europa veilig stellen, en de lidstaten verplichten om duurzaam met water om te springen. Ze voorziet in een aanpak van het waterbeheer op basis van stroomgebieden: de natuurlijke geografische en hydrologische eenheden.

De centrale doelstelling is de goede toestand van het watersysteem te bereiken. Via de stroomgebiedbeheerplannen worden in een zesjarige cyclus doelstellingen vastgelegd en maatregelen genomen om de goede toestand te bereiken tegen uiterlijk 2027.

Vlaanderen ligt voor het grootste deel in het internationale stroomgebied van de Schelde en voor een kleiner deel in dat van de Maas.

De waterlopen in West-Vlaanderen zijn nog te ver verwijderd van de goede toestand en de doelafstand is groot. Dit heeft verschillende oorzaken. West-Vlaanderen is dé landbouwprovincie bij uitstek met een grote druk op het watersysteem (mest, nutriënten, pesticiden). Daarnaast is er de achterstand in het afkoppelen van de lozingen van huishoudelijk afvalwater in de beken (vooral in het buitengebied met zijn verspreide bebouwing) en blijven incidentele lozingen door bedrijven een probleem.

De overstromingsrisicobeheerplannen zijn geïntegreerd in de stroomgebiedsbeheerplannen. Ze baseren zich in het maatregelenpakket op de beschikbare (pluviale en fluviale) overstromingskaarten. Na de overstromingen in juli 2021 werd een studie naar een gelijkaardige waterbom in Vlaanderen uitgevoerd. Wat zou dan in elk Vlaams bekken de waterschade (schaderaming en getroffen inwoners) zijn? De gouverneur organiseerde hiertoe in samenwerking met de Vlaamse Waterweg en de Vlaamse MilieuMaatschappij een informatiesessie voor alle West-Vlaamse lokale besturen op 17 juni 2022.

En ten slotte, na enkele jaren met droogteperiodes is in deze cyclus van de stroomgebiedsbeheerplannen voor het eerst ook een waterschaarste- en droogterisicobeheerplan opgenomen.

In de kijker - Strategisch Project IJzer- en Handzamevallei

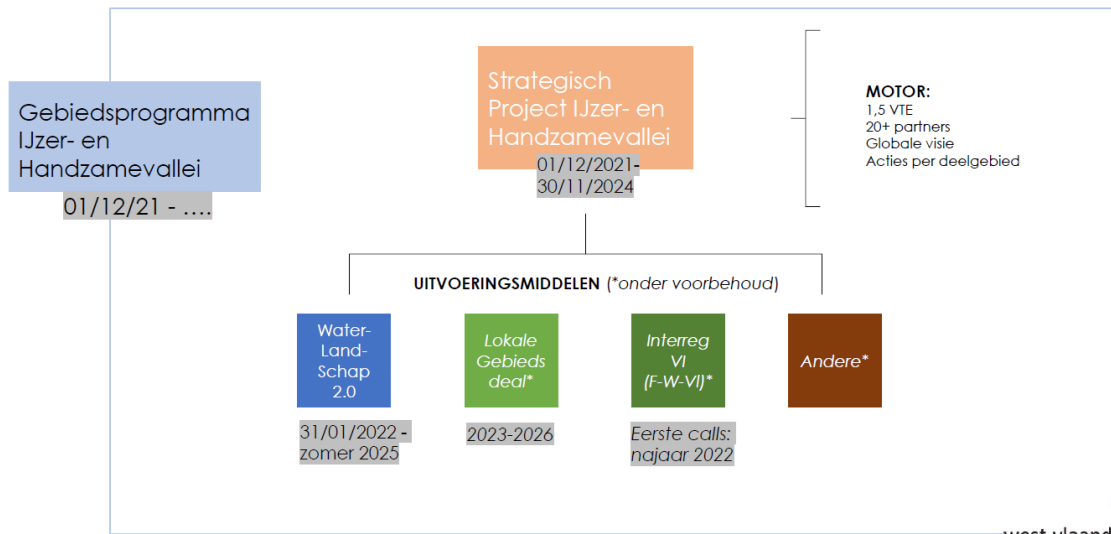
Durven keuzes maken en versterkt inzetten op het IJzerbekken, dat het meest kwetsbaar is. De voorbije jaren hadden we te kampen met langdurige droogte en waterschaarste tot gevolg. Het watersysteem staat steeds meer onder druk. Zeker in West-Vlaanderen dat sterk afhankelijk is van water uit stroomopwaartse stroomgebieden. De watervraag is groot: drinkwater wordt voor een groot deel geproduceerd uit oppervlaktewater, de landbouwgewassen hebben irrigatiewater nodig, bedrijven hebben proceswater nodig, natuurgebieden,... En het aanbod is beperkt. Het poldergebied kent daarbij ook een toenemende verzilting tijdens langdurige droge periodes. Qua hydromorfologie zijn waterlopen rechtgetrokken. Dit zorgt niet alleen voor versnelde waterafvoer, maar vermindert ook de biodiversiteit en zo ook de waterkwaliteit. We moeten dus ook aandacht hebben voor de bovenlopen.

Het gebiedsprogramma IJzer- en Handzamevallei komt hieraan tegemoet en geeft vanuit een door de partners gedragen visie uitvoering aan zes ambities voor de deelgebieden Bovenloop van de IJzer, Blankaartbekken en Handzamevallei:

- *Ambitie 1: Versterken van het watersysteem om toekomstige klimaatschokken beter te kunnen opvangen*
- *Ambitie 2: Op naar een rendabele klimaatrobuuste landbouw*
- *Ambitie 3: Een goede (drink)waterkwaliteit mogelijk maken, als bron van leven*
- *Ambitie 4: Versterken en verbinden van de natuurlijke en landschappelijke waarden op en langs het hydrologisch netwerk*
- *Ambitie 5: Via beleving recreanten en inwoners verbinden met het water*
- *Ambitie 6: Het uitvoeringsbeleid op solide en gedragen wijze bespoedigen met aandacht voor de bestaande open ruimte*

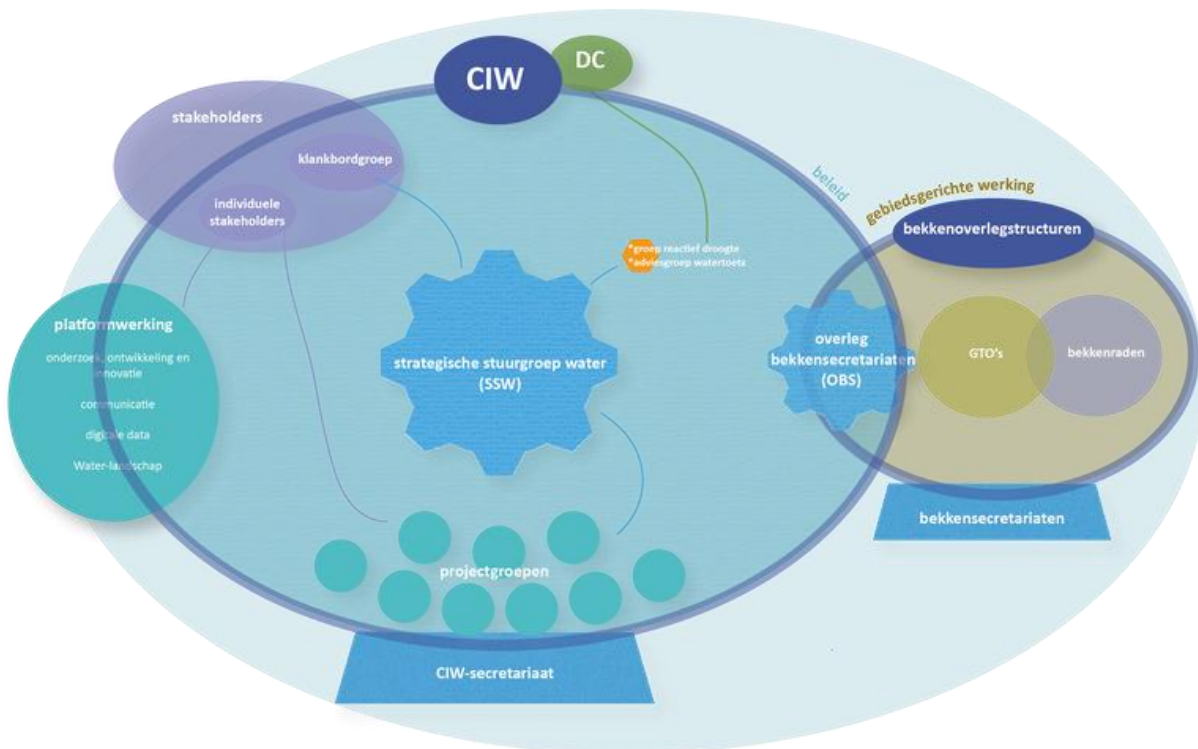
De coördinatie van het project is in handen van de gebiedsgerichte werking Westhoek van de provincie West-Vlaanderen. Er zijn verschillende projectgroepen en er is een beleidsgroep waarin de gouverneur vertegenwoordigd is. In 2022 waren er 3 bijeenkomsten van de beleidsgroep. Voor de projectoproep van Waterlandschap 2.0 werd een gebiedsprogramma voorbereid en goedgekeurd door de bevoegde minister in december 2022. Dankzij deze goedkeuring als project onder Waterlandschap 2.0 stromen er bijkomende middelen naar dit strategische project. Vanaf 2023 kan nu actief worden ingezet op het ruimtelijk en landschappelijk inrichten van het open ruimte gebied van het Blankaartbekken en de Handzamevallei als ware klimaatsponzen van de Westhoek. Dankzij de integrale waterstrategie zullen ook de bovenlopen van de IJzer hun graantje kunnen meepikken.

Projectfinanciering

Strategische Stuurgroep Water

De Strategische Stuurgroep Water (SSW) vormt binnen de CIW de kerngroep waar alles samenkomt en vertrekt. Deze stuurgroep coördineert de verschillende projectgroepen en beoordeelt welke agendapunten aan de CIW worden voorgelegd. Gouverneur Carl Decaluwé vertegenwoordigt de Vlaamse gouverneurs in de strategische stuurgroep.

De SSW verzekert de integrale en horizontale werking van de vernieuwde CIW. Ze vormt de spil tussen de CIW-commissie en de projectgroepen, de platformen en de klankbordgroep. De vergaderfrequentie is maandelijks. De stuurgroep kwam in 2022 quasi-maandelijks op een woensdagvoormiddag bijeen op de volgende momenten: 19 januari, 23 februari, 30 maart, 27 april, 18 mei, 22 juni, 20 juli, 28 september, 5 oktober, 26 oktober, 30 november en 21 december.

Droogte

Tussen 2017 en 2020 waren er vier opeenvolgende droogteperiodes. Ook in 2022 noopte een aanhoudende droogtetoestand tot ingrijpende gebruiksbeperkingen. Er is een gefaseerde aanpak.

Reactief Droogtebeheer

De CIW is in 2018 aangesteld als droogtecoördinator. Sinds 2021 bestaat de beheerstructuur voor het opvolgen van de droogtetoestand uit:

- De Adviesgroep Droogte. Ze is samengesteld uit experts-waterbeheerders en vertegenwoordigers van de diensten van de gouverneur; De taakstelling richt zich op beeldvorming en het geven van advies
- De Droogtecommissie. Ze is samengesteld uit de waterbeheerders en alle gouverneurs. De Droogtecommissie coördineert en adviseert besluitvorming op lokaal, provinciaal of Vlaams niveau. In 2022 kwam de Droogtecommissie bijeen op 31 mei, 18 augustus, 25 augustus, 31 augustus, 1 september, 8 september en 15 september.
- Het [provinciaal droogteoverleg](#) waarborgt maatwerk en vertaalt het advies van de Vlaamse Droogtecommissie in passende besluitvorming op het regionale niveau. De gouverneur zit het droogteoverleg voor. De droogtemaatregelen worden gecommuniceerd via www.west-vlaanderen.be/waterschaarste en op www.vlaanderen.be/droogtemaatregelen.

De gouverneur vormt aldus een belangrijke verbindende factor tussen het provinciale droogteoverleg en het Vlaamse overleg binnen de Droogtecommissie.

Bij dreigende waterschaarste en de noodzaak tot algemene beperkingen in het watergebruik (bijvoorbeeld een sproeiverbod) organiseert de bevoegde minister overleg met de CIW-voorzitter en de gouverneurs voor een maximale afstemming van de maatregelen en de bijhorende communicatie.

Behalve overlegplatformen voor het reactief droogtebeheer is er voor de opvolging van de acties in uitvoering van de Blue Deal een (high level) taskforce droogte in het leven geroepen.

De Vlaamse Regering keurde op 17 juli 2020 een [Blue Deal](#) goed met meer dan 70 concrete acties om Vlaanderen weerbaarder te maken tegen droogte. Een high level taskforce droogte ondersteunt de Vlaamse Regering in de realisatie van de Blue Deal en wil ook aanvullende maatregelen identificeren in de aanpak van de droogte. Deze taskforce is samengesteld uit de bevoegde Vlaamse ministers, de provinciegouverneurs, een vertegenwoordiger van de VVSG, wetenschappelijke experts en ondersteund door de CIW-voorzitter, en vertegenwoordigers van De Vlaamse Waterweg, Aquafin en Aquaflanders. Minister van Omgeving, mevrouw Zuhail Demir is de voorzitter van deze taskforce.

De high level taskforce droogte kwam in 2022 bijeen op 21 maart, 20 juni en 10 oktober. Vaste agendapunten zijn er telkens de beoordeling van de droogtetoestand en de investeringsagenda van de Blue Deal.

Provinciaal droogteoverleg

Het provinciaal droogteoverleg kwam in West-Vlaanderen in 2022 4 keer bijeen (9 maart, 16 mei, 18 juli en 8 november). In onderstaande tabel is de besluitvorming vanuit het provinciaal droogteoverleg weergegeven.

Na een uiterst droge maand maart en beperkte neerslag begin april, viel er in de tweede helft van april nauwelijks neerslag. Waterbeheerders namen daarom een aantal preventieve, waterbesparende maatregelen (bv. peilopzet, stopzetten omgekeerd spui-beheer). Op 3 mei was er een bijeenkomst van de Adviesgroep Droogte en vanuit de beoordeling van de aanhoudende droogte was de vraag aan de gouverneurs om het provinciaal droogteoverleg bijeen te roepen en tijdelijke onttrekkingsverboden te overwegen.

Droogteoverleg	Besluitvorming	Toelichting
9 maart (raadzaal Boeverbos)	Instellen permanent onttrekkingsverbod vanaf 1 april 2022 voor Bornebeek en opwaarts traject Hertsbergebeek/Ringbeek	
16 mei (ambtswoning)	Invoeren tijdelijk onttrekkingsverbod voor enkele stroomgebieden (7) vanaf 17 mei 2022. IJzerbekken – Stroomgebied De Blankaart en opwaarts traject van Handzamevaart, Kemmelbeek en Martjesvaart	Referentiepeil van 3m voor de IJzer in Lo-Fintele

18 juli (ambtswoning)	Uitbreiden tijdelijk onttrekkingsverbod naar alle onbevaarbare waterlopen in West-Vlaanderen vanaf 18 juli 2022 Voor dierenwelzijn – doorverwijzen naar burgemeester voor lokale oplossingen op maat.	Sinds 13 juli al een verruiming naar gans het IJzerbekken (zowel bevaarbaar als onbevaarbaar) Handhaving als aandachtspunt (leidraad aan politiediensten bezorgd)
	Opheffing tijdelijk onttrekkingsverbod onbevaarbare waterlopen op 10 oktober (na voorafgaande schriftelijke rondvraag bij deelnemers provinciaal droogteoverleg)	Opheffing captatieverboden door DVW voor IJzerbekken (27/09) en Damse Vaart (3/10). Voor blauwalgen (Fort Lapin Brugge – kanaal Gent - Oostende) opheffing pas in november.
8 november (ambtswoning)		Evaluatie aanpak droogteperiode 2022

De gouverneur maakte de bevindingen vanuit de evaluatie van de aanpak van de droogteperiode 2022 over aan het CIW. Enkele accenten uit deze leerlessen zijn:

- Dankzij het reactief afwegingskader prioritair watergebruik bij (dreigende) waterschaarste beoordelen we in Vlaanderen sinds 2021 de droogte-indicatoren via een dashboard. De visuele voorstelling van de indicatoren ondersteunt op kwalitatieve wijze de besluitvorming en is duidelijk een stap voorwaarts.

Er is het voorbeeld van de verziltingsindicator. Betrouwbare (wetenschappelijke) informatie over de kritische drempelwaarden ontbreekt nog steeds. Vanaf hoeveel microsiemens vormt de waterkwaliteit bijvoorbeeld een probleem als drinkwater voor het melkvee? De visualisering van de verzilting is aangepast naar relatieve waarden gebaseerd op historische metingen en niet (enkel) meer op absolute waarden.

- Evenzeer is de vaststelling dat meetgegevens ontbreken. Het reactieve afwegingskader als beslissingsondersteunend instrument houdt (vooral) rekening met bevaarbare waterwegen en onbevaarbare waterlopen 1^e categorie (VMM is er beheerder). West-Vlaanderen is de laatste bestemming van het water dat via de Rijn, de Maas, ... naar zee stroomt. Een fijn vertakt

netwerk van waterlopen vertaalt zich echter niet in een fijnmazig meetnet. Er ontbreken nog veel meetgegevens. De situatie in de waterlopen onder het beheer van de provincies (en de polderbesturen) wordt in de Adviesgroep Droogte telkens mondeling toegelicht door de provinciale vertegenwoordigers. Dit vergt nog verdere digitalisering van het meetnet om tot kwalitatieve besluitvorming te komen.

- Er is een duidelijke behoefte om de presentatie van de meetwaarden doelgerichter te koppelen aan toekomstscenario's. Waar landen we als het de komende 14 dagen droog blijft? Wat als het waterverbruik grondig wijzigt en enkele sectoren noodgedwongen schakelen naar leidingwater? Het blijven theoretische oefeningen met een veelheid aan randvoorwaarden. De vaststelling is dat tijdens de droogteperiode van 2022 er doorgaans geen antwoord beschikbaar was en verder onderzoek het zou uitwijzen. Door de regenval begin september zijn enkele kritische meetwaarden uiteindelijk niet bereikt. Het verdient aanbeveling om de doorrekening wel te doen en gerichte aandacht te besteden aan kwetsbaarheden in het gehele watersysteem.
- Het reactieve afwegingskader is bij mededeling aan de Vlaamse Regering in april 2021 kenbaar gemaakt. Als beslissingsondersteunend instrument heeft het geen juridische waarde. Dit kader vormt wel de basis om bepaalde (kritieke) sectoren hun waterbevoorrading te beperken. Er is de noodzaak aan juridische advisering van de besluitvorming vanuit enkele essentiële rechtsbeginselen (gelijkheid, proportionaliteit, legaliteit,...) en een verordenend karakter van het afwegingskader te onderzoeken.
- Handhaving blijft een aandachtspunt. Onttrekkingsverboden onbevaarbare waterlopen kunnen sinds het uitvoeringsbesluit bij de wet onbevaarbare waterlopen (2021) ENKEL door de gouverneur opgelegd worden. Handhaving loopt voortaan via milieuhandhavingsdecreet. Onttrekkingsverboden op bevaarbare waterwegen kunnen door de inwerkingtreding van het Scheepvaartdecreet (juni 2022) ENKEL door de waterbeheerder (= De Vlaamse Waterweg) afgekondigd worden. Dit is zowel omwille van waterkwantiteit als om redenen van waterkwaliteit (blauwalgen).

Het beschikbare draaiboek was nog niet aangepast aan de gewijzigde regelgeving en de bijhorende modeldocumenten stonden nog niet op punt. De besluitvorming was niet eenduidig. Er was vooraf geen gerichte communicatie gebeurd over de gewijzigde regelgeving aan de toezichthouders. De gouverneur van West-Vlaanderen stelde op eigen initiatief richtlijnen op en maakte deze over aan de politiediensten en andere toezichthouders.

De West-Vlaamse politiezones ontvingen 47 meldingen die verband hielden met het onttrekkingsverbod. 9 interventies gaven aanleiding tot de opmaak van een proces-verbaal.

Wateroverlast

Eind november 2021 trad de IJzer buiten haar oevers. Een situatie die pas op Kerstmis terug onder controle was. Hoge waterstanden in het IJzerbekken zijn niet ongewoon. Teveel regen op korte tijd komt vaker voor. Bij twee opeenvolgende dagen met telkens veertig liter neerslag spreken we wel al van een kritieke situatie voor het waterbeheer. In het IJzerbekken viel er in Abele (Poperinge) op 72u 76,25 liter neerslag. Op zich zijn dit nog geen recordwaarden. De snelheid en intensiteit waarmee het water het IJzerbekken binnenstroomde was wel ongezien.

Op 29 en 30 november 2021 werden in het bovenstrooms gebied van het IJzerbekken de hoogst gemeten historische waterstanden en debieten significant overschreden. In Haringe, waar de IJzer België binnenstroomt, werd een piekdebiet gemeten van $110\text{m}^3/\text{s}$. Even verderop in Roesbrugge bereikte de IJzer haar hoogste peil ooit met 6m10 TAW. Op 10 december 2021 ontsnapte hetzelfde gebied nipt aan nog meer waterellende. Pas rond Kerstmis herstelde de situatie zich. Daardoor is ook de duur van deze overstromingen (1 maand) ongezien.

Het leidde tot problemen en dit vooral op gekende plaatsen. De meest kritische locaties kenden in het verleden ook al wateroverlast. De contouren van het overstromd gebied en de waterdiepte namen sindsdien wel toe. Evacuatie van inwoners werd op de valreep vermeden door het alerte optreden van de medewerkers op het terrein en de hulpdiensten. Aan Franse zijde werden wel 172 inwoners geëvacueerd

De gouverneur stelde een evaluatienota op en maakte dit over aan de bevoegde instanties. De uitdagingen, dilemma's en leerpunten die uit de leerevaluatie naar voren kwamen, worden daarin gebundeld in 5 krachtlijnen:

1. kansen met de Fransen,
2. zet versterkt in op onderhoud,
3. hou vast wat goed loopt,
4. versterk bekwame betrokkenheid en
5. optimaliseer crisisbeheer.

De provincie en de polderbesturen in het IJzerbekken leverden hun bijdrage. De nota is verder verrijkt met de bevindingen en aanbevelingen uit het overleg overstromingsrisico's met alle waterbeheerders in het IJzerbekken in november, de presentatie op het Bekkenbestuur eind

december en de evaluatie van de wateroverlast aan de Franse zijde van het IJzerbekken Het document is integraal te raadplegen via de [website van de gouverneur van West-Vlaanderen](#).

Vanuit deze ervaringen met wateroverlast in het IJzerbekken initieerde de gouverneur via zijn dienst noodplanning een alarmeringsoefening onder de codenaam 'Geeraert'. De oefening vond plaats op 18 november 2022 en simuleerde dreigende wateroverlast. Aanhoudende neerslag in combinatie met stroomuitval waardoor de sluizen niet bediend konden worden, vormden het scenario in de nabijheid van de Ganzenpoot in Nieuwpoort.

Via de gebiedsgerichte werking Westhoek van de provincie West-Vlaanderen wordt ook ingezet op grensoverschrijdende samenwerking met Frankrijk. Een projectvoorstel voor Europese middelen werd ingediend begin januari 2023.

Raamakkoord De Blankaart

De Blankaart is een laaggelegen, moerassig natuurgebied in Diksmuide en Houthulst. De naam Blankaart verwijst naar 'blank staan, onder water staan'. De Blankaartvijver is een restant van vroegere turfwinning en is dus door de mens uitgegraven. Het gebied rond de Blankaartvijver ligt in de overstromingsvallei van de IJzer en is van oudsher bekend voor het rietmoeras en de zogenaamde broeken, laaggelegen hooilanden die in de winter overstroomd worden door de IJzer. Het is een hotspot voor vogels en het is daarom deel van het Europees vogelrichtlijngebied IJzervallei. Het projectgebied omvat 927 ha. Ongeveer de helft ervan is eigendom van Natuurpunt of van het Agentschap voor Natuur en Bos.

Als antwoord op een aantal knelpunten voor de natuur en het natuurlijk milieu in het gebied werd op 29 maart 2001 een raamakkoord ondertekend door de Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw Vera Dua, de provincie West-Vlaanderen, het gemeentebestuur van Diksmuide, het gemeentebestuur van Houthulst, het polderbestuur van de Zuidijzerpolder, de vzw Natuurrezervaten, de Vlaamse Maatschappij voor watervoorziening, het Vlaams Agrarisch Centrum, de Boerenbond, het Algemeen Boerensyndicaat, het IJzerbekkencomité, de afdeling water van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, de afdeling Natuur van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, de afdeling Waterwegen Kust van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, de afdeling Land- en Tuinbouwworming van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en het Instituut voor Natuurbehoud.

Het raamakkoord heeft als doel de veiligheid van de bewoners in het Blankaartbekken te garanderen, de internationaal belangrijke natuurwaarden in het Blankaartbekken te behouden en verder te

ontwikkelen en de inkomensverliezen veroorzaakt door een aangepast waterbeheer te vergoeden.

De maatregelen die binnen dit raamakkoord werden afgesproken zijn de volgende:

- aanleg van een dijk met een binnendijks peilbeheer afgestemd op de landbouw,
- verhoging van het buitendijks waterpeil afgestemd op de noden van de natuur
- verwerving door het Vlaams Gewest van 415 ha laaggelegen gronden,
- vermijden of vergoeden van schade aan aangrenzende percelen, en technische ingrepen in het gebied ten behoeve van het integraal waterbeheer, met inbegrip van een verhoging van de pompcapaciteit.

Kort daarna werd een grondenbank opgericht om de laaggelegen gronden te verwerven. Op 24 november 2006 heeft de minister een natuurinrichtingsproject ingesteld om het natuurherstel te realiseren. Op 23 juni 2008 heeft de minister de maatregelen en modaliteiten van het natuurinrichtingsproject vastgesteld. De maatregelen omvatten inrichtingswerken voor het behoud en de ontwikkeling van het rietmoeras en de verhoging van het waterpeil.

De peilverhoging gebeurt in 3 fasen. De peilverhogingen fase I en II zijn beperkt en zijn een geleidelijke overgangsfase naar de definitieve fase III. In fase III zal een waterpeil worden ingesteld dat optimaal is voor moerasherstel en –ontwikkeling. De werken gebeuren enkel op percelen die in eigendom zijn van het Agentschap voor Natuur en Bos of Natuurpunt.

Er werd een stuurgroep opgericht om de realisatie van het raamakkoord te sturen en te begeleiden. De Stuurgroep Raamakkoord Blankaart kwam onder voorzitterschap van de gouverneur samen op 26 april 2022.

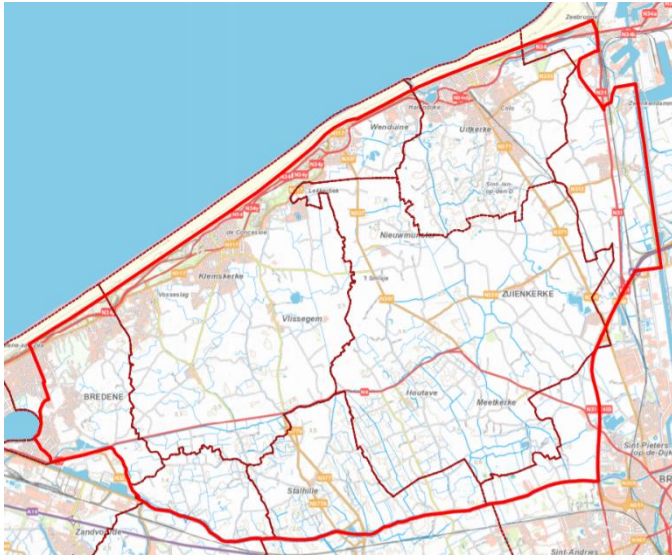
Om de definitieve waterpeilverhoging door te kunnen voeren is er echter nog 112 ha te verwerven. De sterke stijging van de grondprijzen buiten het projectgebieden maakt het uitruilen van gronden de voorbije jaren een stuk moeilijker. De grondverwerving vormt de beperkende factor om de doelstellingen van het raamakkoord binnen een redelijke termijn te realiseren.

De gronden van de slibdeponie Nieuwe Stede zijn eigendom van De Vlaamse Waterweg en bieden een opportuniteit om 20 ha ruilgrond in te zetten. De inzet van de gronden Nieuwe Stede als ruilgrond voor de Blankaart is niet expliciet opgenomen in het raamakkoord, maar is een akkoord dat binnen de werking van de stuurgroep is gemaakt. Om die reden is de suggestie om de gronden te benutten als bufferbekken voor de landbouw niet weerhouden door de stuurgroep. Op 13 maart 2024 verloopt de huidige omgevingsvergunning en worden de gronden terug vrijgegeven.

Om deze gronden te kunnen inzetten is een herverkaveling uit kracht van wet noodzakelijk. Het kan volgens het Landinrichtingsdecreet onderwerp uitmaken van een inrichtingsnota. In een inrichtingsnota wordt door middel van een instrumentenafweging nagegaan welke instrumenten landinrichting best worden ingezet om de doelstelling van een project te bereiken. Als voorzitter van de stuurgroep richtte de gouverneur daartoe een vraag aan de minister om de VLM een inrichtingsnota op te laten maken voor de realisatie van het raamakkoord Blankaart. De minister antwoordde bevestigend op dit verzoek.

Raamakkoord Oudlandpolder

Het [Raamakkoord Oudlandpolder](#) is het resultaat van een proces dat over meerdere jaren groeide en minstens teruggaat tot 2011. In 2017 gaf de Vlaams minister bevoegd voor Omgeving, Natuur en Landbouw aan de gouverneur van West-Vlaanderen de coördinerende opdracht het proces van visievorming te begeleiden voor een waterbeheer aangepast aan de actuele, maar vooral ook de toekomstige uitdagingen.

De Oudlandpolder, als deel van het werkingsgebied van de Nieuwe Polder van Blankenberge vertegenwoordigt ongeveer 1/5 van de 100 000 hectaren vlakke polders in de provincie West-Vlaanderen. Het is een gebied dat via een fijnmazig netwerk van polderwaterlopen en grachten met als hoofdassen de Blankenbergse Vaart en de Noordede, grotendeels gravitair afwatert naar de Noordzee. Het omvat het volledige

grondgebied van De Haan, Blankenberge, Bredene en Zuienkerke en delen van Brugge, Jabbeke en Oudenburg.

De Oudlandpolder was vroeger een hoog opgeslibt schorregebied, dat ondertussen al ettelijke eeuwen is ingepolderd. Dit is eigenlijk de oudste polder van West-Europa. Het waterbeheer in dit gebied heeft een sterk sturende rol in de ontwikkeling van de polder. Het kwantitatief beheer van het oppervlaktewater wordt momenteel georganiseerd door de Nieuwe Polder van Blankenberge.

De Oudlandpolder heeft nog een sterk open karakter. Er is een grote samenhang en verwevenheid tussen landbouw, natuur en historische dorpskernen in het typisch polderlandschap. Er zijn nog een paar mooie restanten van quasi-onaangetaste duin-polder overgangen. Het landschap is het resultaat van eeuwen strijd tegen zeewater, het actief winnen van land op zee in functie van de landbouw.

Het waterbeheer van de Oudlandpolder staat voor grote uitdagingen door de klimaatverandering. In het gebied is er nood om een afgestemd peilbeheer te voorzien voor het natuurgebied Uitkerkse Polders en voor de landbouw in het gebied, die een grote nood heeft aan waterbuffering. Het contrast met de sterk verstedelijkte en toeristische kustzone is uitgesproken.

Op 4 april 2019 ondertekenden onder impuls van de gouverneur 20 partners het Raamakkoord Oudlandpolder na de wateroverlast in Bredene en Blankenberge. Zij engageren zich hiermee om samen te werken aan een klimaatrobuust waterbeheer, waarbij ze uitvoeringsgerichte afspraken maken rond waterbeheer, landbouw en natuur.

Het Raamakkoord omschrijft enkele principes waaraan de antwoorden op de uitdagingen op het vlak van waterbeheer moeten voldoen:

1. Er zijn de overstromings- en droogterisico's,
2. Er zijn meerdere planologische hoofdbestemmingen (onder meer natuur en landbouw) met elk periodiek de behoefte aan een ander peilbeheer,
3. Er ontbreekt accurate informatie om het peilbeheer te sturen en
4. Er zijn bestaande beleidskaders en regelgevende verplichtingen, zoals natuur(uitbreidings)doelstellingen in het gebied.

Het Raamakkoord beantwoordt deze uitdagingen met 15 strategische voorwaarden en 7 operationele voorwaarden. Dit Raamakkoord wil er voor zorgen dat alle partners in het werkingsgebied in alle openheid, dialoog en vertrouwen kunnen bijdragen aan een klimaatrobuust waterbeheer. Een stuurgroep waakt over de uitvoering ervan.

In 2022 kwam de stuurgroep bijeen op 21 maart, 27 juni en 18 oktober. Belangrijkste functie van de stuurgroep is het uitwerken en opvolgen van vijfjaarlijkse actieprogramma's. De acties in het 1^e vijfjarenprogramma (2020 – 2024) zijn geclusterd in 4 categorieën:

1. Optimaliseren van de meet- en monitoringsmogelijkheden,
2. verzekeren van de zoetwateraanvoer,
3. verzekeren van de wateropslagcapaciteit en
4. verzekeren van de zoetwaterafvoer.

Om passende maatregelen in het werkingsgebied te onderbouwen en te prioriteren, is een studieopdracht gestart met als doel het maken van een waterbalans van de Oudlandpolder en het opmaken van een voorstel van Gewenst Grond- en Oppervlaktewaterbeheer. De studie heeft een looptijd van 15 maanden en startte op 1 februari 2021. Tijdens elke stuurgroep in 2022 vormde de voortgang van de studieopdracht bijgevolg het voornaamste bespreekpunt. Dit leidde bijkomend tot het bestuderen van de eventuele winst voor natuurdoelen door het opstuwen van de Sint-Jansader. Uit de waterbalans blijkt het RWZI in Brugge een belangrijke sleutel om de zoetwateraanvoer in het werkingsgebied te waarborgen. Geen enkele individuele maatregel slaagt er echter in om het huidige peilbeheer in het toekomstige klimaat te realiseren. Door een wetgevend initiatief is de verwachting om binnen logische eenheden (bekken, deelbekken, polder,...) tegen 1 januari 2027 peilbesluiten op te stellen. Een werkgroep, die rapporteert aan de stuurgroep, zal deze peilafspraken per

compartiment voorbereiden. Het waterbalansmodel vormt nu de basis voor verdere inrichtingsmaatregelen in het landinrichtingsplan.

Tijdens de stuurgroep op 18 oktober leidde de gedachtewisseling tot de vaststelling dat verschillende Vlaamse administraties verschillende referentiecijfers hanteren over de verwachte zeespiegelstijging. Als voorzitter van de stuurgroep richtte de gouverneur een schrijven aan de Vlaamse Regering om het belang van een eenduidig kader waar alle wetenschappelijke studies zich op baseren onder de aandacht te brengen. Immers om draagvlak voor klimaatscenario's te winnen, is een heldere en eenduidige boodschap van belang.

In 2022 werd ook de studie naar de landschapsbiografie afgerond. De landschapsbiografie is het resultaat van een samenwerking tussen BUUR Part of Sweco, HoGent en Dr. Dries Tys en kadert in het landinrichtingsproject 'Oudlandpolder fase 1'. De resultaten geven een inkijk in zowel historische verhaallijnen als keuzes voor de inrichting. Het rapport '[landschapsbiografie Oudlandpolder](#)' werd toegelicht tijdens een lezing op 13 december 2022.

Landinrichtingsproject Oudlandpolder

De Vlaamse Regering heeft op 18 december 2020 het landinrichtingsproject Oudlandpolder ingesteld. Onder leiding van de VLM worden de principes van het raamakkoord er vertaald in vijfjaarlijkse actieprogramma's.

Tegelijkertijd met de instelling van het landinrichtingsproject Oudlandpolder is door de Vlaamse regering ook beslist om de opdracht te geven aan het Departement Omgeving tot de opmaak van een Ruimtelijk UitvoeringsPlan (RUP) in het kader van de afbakening van de agrarische en natuurlijke structuur voor de Oudlandpolder. In 2021 werd het planteam samengesteld en waren er bilaterale overlegmomenten met alle belanghebbenden in het gebied. De eerste stap is de opmaak van een startnota. Het planteam bereidde in 2022 deze startnota voor met als doel dit in het voorjaar van 2023 aan de Vlaamse Regering voor te leggen. Het RUP fungeert als instrument om de landinrichting te ondersteunen. Het wil zowel rechtszekerheid bieden door bestemmingen vast te leggen, als grond ter beschikking hebben voor inrichting en beheer.

De planbegeleidingsgroep van het landinrichtingsproject Oudlandpolder is opgericht door de minister bevoegd voor landinrichting op 3 februari 2021. De startvergadering van de planbegeleidingsgroep was op 2 maart 2021. Het huishoudelijk reglement werd er goedgekeurd. Ook de resultaten van de bevraging van 520 landbouwers in het werkingsgebied kwam aan bod.

Op 15 juni 2021 was er een tweede bijeenkomst. In haar vergadering van 8 november 2021 heeft de planbegeleidingsgroep een eerste ontwerp- reglement van uitvoeringsinitiatieven voor de Oudlandpolder goedgekeurd. Deze uitvoeringsinitiatieven zijn kleinere projecten die door inwoners en organisaties actief binnen de Oudlandpolder gerealiseerd kunnen worden en die meehelpen aan de realisatie van de doelstellingen van het landinrichtingsproject.

De 4^e bijeenkomst vond plaats op 25 november 2022. De goedkeuring van de uitvoeringsinitiatieven kende wat vertraging. Op 10 januari 2023 kregen de weerhouden initiatieven uiteindelijk de bevestiging van financiële tegemoetkoming met Blue Dealmiddelen. Tijdens de planbegeleidingsgroep werd er verder afgestemd over het ontwerp van landinrichtingsplan fase 1. Welke projectgebieden komen er in aan bod en welke maatregelen?

Rivierherstel Leie

In het Seine-Scheldeproject wil het luik Rivierherstel Leie watergebonden, terrestrische natuur realiseren langs de Leieboorden. Vanuit de rol als intendant in dit project treedt de gouverneur in contact met heel wat belanghebbenden in het gebied.

Gouverneurs Oost- en West-Vlaanderen intendant voor Rivierherstel Leie

Door een beslissing van de Vlaamse Regering op 24 september 2021 zijn de gouverneurs van Oost- en West-Vlaanderen aangesteld als intendant in het project Rivierherstel Leie ([VR 2021 2409 1064/1QUATER](#)). Met dit mandaat van 1 jaar is de verwachting dat beide gouverneurs de ontwikkeling van natte natuur faciliteren in 15 deelgebieden langs de Leie-as. Deze natuurontwikkeling past als deelproject binnen de lopende en geplande infrastructuurwerken voor het Seine-Scheldeproject.

De doelstelling is om 100 ha te realiseren in prioritaire 2 gebieden namelijk Bavikhove-Ooigembos (Harelbeke/Wielsbeke) en Neerhoek-Ponthoek (Dentergem/Zulte) tegen eind 2024 en verder vordering te maken in de andere gebieden. Tegen eind 2027 is de ambitie om 200 ha extra watergebonden natuur te realiseren en eind 2031 wil de Vlaamse Regering het totaal van 500 ha bereiken.

De Vlaamse Regering gaf op 24 september 2021 ook de opdracht aan het departement Omgeving om de opmaak van het AGNAS-GRUP Leievallei Bavikhove-Deinze opnieuw op te starten en voor de overige deelgebieden een passende bestemming te verankeren.

Seine-Schelde project

Het geïntegreerde plan Seine-Schelde heeft op de Leieas de doelstelling om de Leie op te waarderen tot een Europese hoofdvaaras en aan te passen voor schepen van klasse Vb. Dat zijn schepen die 190 meter lang en 11,4 meter breed zijn. Deze schepen kunnen tot 4.500 ton en drie lagen containers goederen vervoeren, wat zoveel is als 220 vrachtwagens.

Het plan werd voor het eerst aan de Vlaamse Regering voorgelegd in 2006 en omvat een luik binnenvaart en een luik rivierherstel Leie. Het luik binnenvaart van het geïntegreerde plan Seine-Schelde op de Leie-as is reeds geruime tijd in uitvoering. Dit luik concentreert zich vooral op de transportfunctie van de Leie en de versterking van haar rol in het globale waterwegennetwerk, als verbinding tussen de Vlaamse zeehavens en economische hotspots zoals het kanaal Roeselare-Leie.

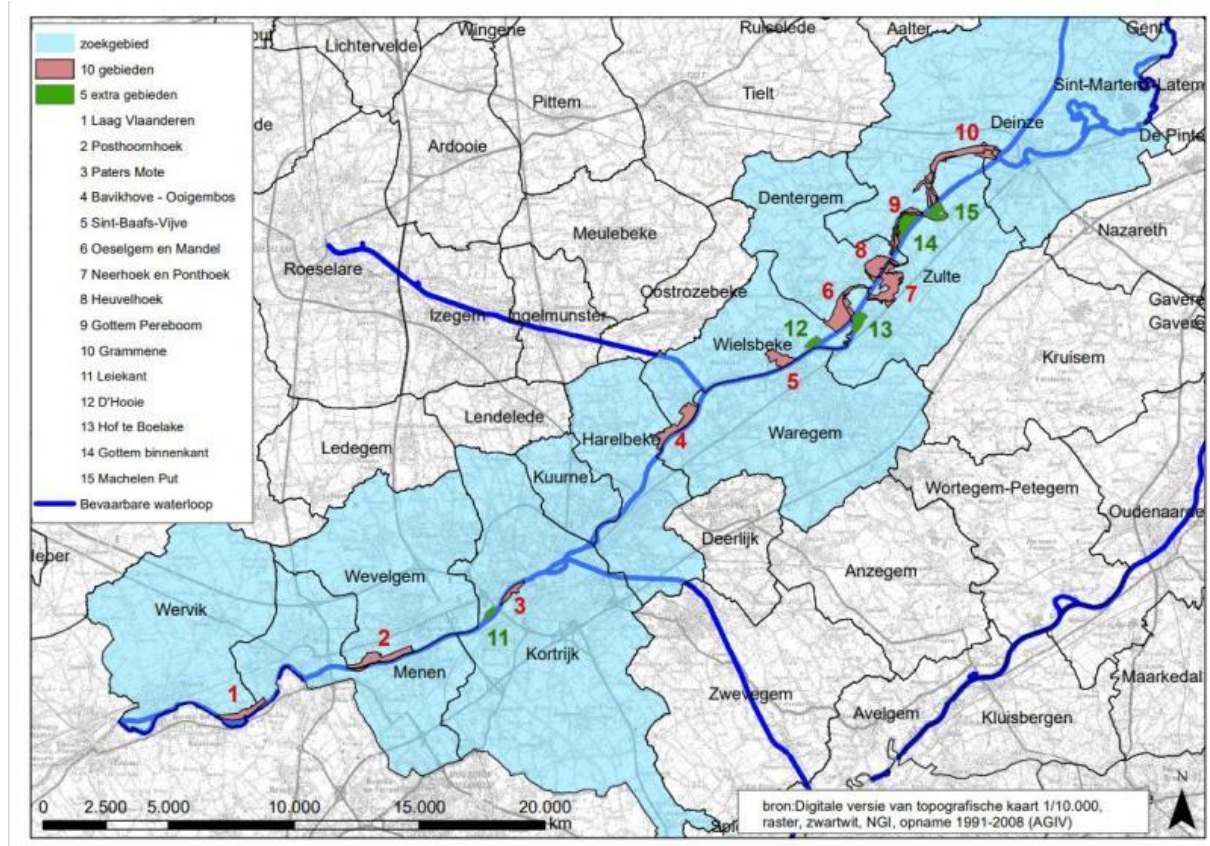
Luik Rivierherstel Leie

De concrete invulling van het luik rivierherstel Leie focust op het versterken van de rivierdynamiek, het ecologisch potentieel en de ruimtelijke kwaliteit. Meer bepaald wordt ernaar gestreefd om in de afgesneden meanders de rivierdynamiek opnieuw meer te benaderen door op een gecontroleerde wijze de doorstroming te herstellen, waarbij desgevallend gedempte delen weer worden ontgraven. De ruimtelijke kwaliteit wordt geoptimaliseerd door herstel van het rivierlandschap.

Het onderdeel rivierherstel Leie bevat eveneens de effectieve ontwikkeling van watergebonden, terrestrische natuur, waarin de karakteristieke rivierdynamiek toegelaten en gestimuleerd wordt. Om dit in de regio te realiseren werd ongeveer 500 ha nodig geacht. Een belangrijk deel hiervan lag reeds in groene bestemmingen (gewestplan); bijkomende oppervlakte moest het voorwerp uitmaken van lopende en nieuwe afbakeningsprocessen (gewestelijke rups).

Om die 500 ha te realiseren zijn er momenteel 15 deelgebieden afgebakend. Hoewel geen concrete cofinanciering is voorzien voor het element natte natuur van rivierherstel Leie, is de goede vooruitgang van dit onderdeel van groot belang voor het subsidiedossier Seine Schelde 2020: de plan-MER Seine Schelde (goedgekeurd in 2008) vormt namelijk mee de (juridische) basis voor het

Europees subsidiedossier waardoor het niet of laattijdig uitvoeren van het luik rivierherstel bijgevolg mogelijk is een hypotheek legt op de vereiste conformiteit met de geldende subsidievoorwaarden.

Eind 2021 stond de teller nog maar op 4 ha ingerichte natte natuur. Er was duidelijk nood aan een booster.

Invulling rol intendant

De gouverneurs van Oost- en West-Vlaanderen startten met hun mandaat als intendant op 1 december 2021. Vanuit hun ervaring bij complexe ruimtelijke planningsprocessen en gebiedsgerichte coördinatieopdrachten was het de ambitie van beide gouverneurs om op korte termijn een werkbare en effectieve procesarchitectuur te ontwikkelen, stakeholders te betrekken en een aanspreekpunt te vormen voor betrokken eigenaars en gebruikers.

Het project heeft de voorbije jaren weerstand opgeroepen in de regio. Voor de intendanten is het essentieel om als brugfiguur het nodige vertrouwen te herwinnen en het draagvlak voor het project terug te versterken. Nieuw element sinds de vorige beleidsbeslissingen is dat de intendant mee zoekt naar een passende instrumentenkoffer. Dit betekent onder meer dat de overheid geen percelen hoeft te verwerven als de eigenaar zelf een actieve bijdrage wil leveren aan de realisatie van de vooropgestelde watergebonden natuurdoelen.

In een eerste fase ontmoetten beide gouverneurs in het voorjaar van 2022 alle belanghebbenden. Aansluitend traden ze in dialoog met de eigenaars en gebruikers in het gebied en was er een regelmatige terugkoppeling via een stuurgroep en een klankbordgroep.

De stuurgroep kwam op 10 maart voor het eerst bijeen. Drie maanden na hun aanstelling was dit voor de gouverneur al het 27^e overlegmoment als intendant. Er volgden nog talrijke overlegmomenten, ontmoetingen met eigenaars, met zaakvoerders van (landbouw)bedrijven en zelfs een fietstocht doorheen het gebied. Op initiatief van het Departement Omgeving bouwden intendanten hun kennis verder op via een webinar over soortenrijke graslanden en was er een inspirerend terreinbezoek aan het stedelijk reservaat Bourgoyen – Ossemeersen in Gent. Dankzij een webinar aan notarissen kon ook heel snel enkele (kleine) successen geogst worden. Op 6 oktober was er de 5^e stuurgroep. De teller voor de gouverneur van West-Vlaanderen na 9 maanden als intendant voor Rivierherstel Leie stond dan op 63 activiteiten.

Om de eigendomssituatie in de deelgebieden in kaart te krijgen, het gebruik en de randvoorwaarden voor de inrichting als natte natuur inventariseren de intendanten de gegevens samen met de Vlaamse administraties en de lokale besturen. Om de uitwisseling van persoonsgegevens te realiseren is met elke partner een protocol afgesloten ([meer info](#)).

Conform de afspraken hebben de intendanten op 30 juni 2022 een eerste tussentijds rapport opgemaakt en overgemaakt aan de bevoegde ministers ([VR 2022 1507 MED.0283/2](#)). Na 9 maanden volgde een tweede tussentijdse rapportering.

In deze rapporten formuleerden de intendanten enkele aanbevelingen:

1. Opstart opmaak inrichtingsplannen voor alle deelgebieden. Dit zijn wensbeelden voor natuurinrichting;
2. Afstemming planningsproces AGNAS-GRUP Bavikhove-Deinze met inrichtingsplannen. Wensbeelden voor natuurinrichting gaan bestemmingskeuzes vooraf. Vermijd het verwerven van percelen die niet in aanmerking komen om de natuurdoelen te realiseren;
3. Versterken instrument voor zelfrealisatie. Werk een model uit en combineer bestaande of nieuwe instrumenten waarbij de overheid bijdraagt aan de inrichting en het beheer. Financiële middelen zijn dan afkomstig door het uitsparen van de verwervingskost en het spreiden van de beheerskosten. Een sterk instrument van zelfrealisatie kan als ‘piloot’ dienen voor een duurzaam systeem van vergoeding voor ecosysteemdiensten;

4. Belang van vertrouwen. Een centrale procesbegeleider als aanspreekpunt en vertrouwensfiguur doorheen het ganse proces, van verwerving tot inrichting;
5. Aankoopbeleid stroomlijnen en inventariseren voorkoprechten in het volledige zoekgebied;
6. Ruilgrond vrijwaren;
7. Belang van de huiskavel;
8. Een geïntegreerde gebiedsdynamiek.

Opdracht volbracht

Eén jaar na aanstelling, op 9 december 2022, hebben de intendanten een finale stand van zaken gerapporteerd. Hieruit blijkt dat 96 ha van de te realiseren 100 ha in de eerste fase (Neerhoek Ponthoek deel 1 en Bavikhove-Ooigembos) van het project Rivierherstel Leie verworven is. Er wordt nu ingezet op de verwerving van de resterende 4 ha via onteigening en de inrichting van de eerste 100 ha.

Om de ontstane positieve dynamiek in het project verder te zetten in functie van de realisatie van de fase 2 (bijkomend 200 ha watergebonden terrestrische natuur tegen 31/12/2027) en de ervaringen van de intendanten hierin ten volle te benutten, verlengde de Vlaamse Regering de opdracht van de intendanten met 1 jaar, zoals mogelijk werd gesteld in de beslissing van 24 september 2021 ([VR 2023 1301 MED.0011/1](#)).

Zwerfvuil

Op initiatief van de gouverneur startte in 2015 het integraal proefproject 'Proper West-Vlaanderen', met steun van het toenmalige netheidsnetwerk 'indevuilbak' (sinds 2017 bekend als de Mooimakers), de provincie West-Vlaanderen en de West-Vlaamse afvalintercommunales. Een projectgroep waarin elk van deze partners vertegenwoordigd is, begeleidt het traject naar een propere provincie.

In West-Vlaanderen realiseerden we als eerste provincie een integraal zwerfvuilbeleid. Dit houdt in dat we bovenop onze inspanningen in afvalpreventie, in sensibiliserende communicatie, in opruimacties en het engageren van vrijwilligers, inzetten op handhaven als sluitstuk. Het leidde tot een handhavingsweek, die in 2017 werd uitgebreid naar gans Vlaanderen. In 2022 waren we in West-Vlaanderen al aan de 8^e editie toe.

Naast het klassieke recept van een communicatiecampagne bestaat dit handhavingsluik sindsdien uit:

- Een opleidingsaanbod aan toezichthouders over professionele communicatie bij zwerfvuilovertrredingen;
- Een inspiratiesessie voor toezichthouders om goede praktijken uit te wisselen, kennis te delen en jaarlijks een specifiek thema (bv. gedragsbeïnvloeding via nudging of inzet van camera's);
- De week van de handhaving als sluitstuk waarbij de toezichthouders extra aandacht besteden aan de problematiek van zwerfvuil en sluikestorten. Dit jaar was er ook ondersteuning voor de toezichthouders hoe zo een actie coronabestendig konden organiseren.

De voorbije 8 edities van de week van de handhaving is al heel wat expertise opgebouwd en beschikbaar gesteld in een [kenniswijzer](#). Elke editie eindigen we met een evaluatie om de gehanteerde aanpak nog te verbeteren.

Vorming professionele communicatie bij zwerfvuilovertrredingen

In 2016 is gestart met een vormingsaanbod om overtredders gericht aan te spreken en de sociale controle te verhogen. De vorming richt zich tot terreinbeheerders in de ruime zin van het woord: GAS-vaststellers, medewerkers groendienst, medewerkers technische dienst,... Niet elke terreinbeheerder heeft een sanctionerende bevoegdheid. Toch wordt van hen verwacht dat ze mensen aanspreken en wijzen op de norm. Dit blijkt in de praktijk niet steeds makkelijk. De vorming 'professionele communicatie bij zwerfvuilovertrredingen' komt hierin tegemoet.

Het doel van de vorming is het aanleren van vaardigheden om in interactie te treden met mensen die foutief gedrag stellen. Er zijn sessies van 3 uur, die ook beschikbaar zijn voor vrijwilligers en/of tijdelijke medewerkers zoals jobstudenten. Verder is er een dagprogramma van 6 uur. Het programma is kosteloos voor lokale besturen, maar kende in West-Vlaanderen nog slechts beperkt succes in 2022, met de organisatie van 1 vorming.

Startmoment handhavingsweek

Sinds 2016 leidt een briefingsmoment de handhavingsweek in. Het programma bereidt de deelnemende toezichthouders voor op gerichte handhavingsacties en er komen actuele ontwikkelingen en goede praktijken aan bod. Het is in West-Vlaanderen voor de toezichthouders al een vertrouwd recept. In 2022 vond het startmoment voor de handhavingsweek plaats op 14 juni.

Handhavingsweek

De week van de handhaving heeft een dubbele doelstelling:

- we willen een schouderklopje geven aan wie correct omgaat met afval en bedanken hen met een compliment;
- we treden op tegen wie hardleers is en eventueel volgt een sanctie.

De handhavingsweek is niet alleen gericht op boetes, maar wil een stimulans zijn om de sociale controle te verhogen. We willen vooral een positieve boodschap meegeven aan wie het juiste gedrag stelt. En een complimentje geven als iemand zijn afval in de vuilbak gooit, dat kan iedereen. Tegelijk vragen we om anderen aan te spreken als die minder zorgvuldig met hun afval omgaan. Een slechte boodschap brengen is echter niet zo evident.

Deelnemen kan door een actie te organiseren vanuit de eigen organisatie of met partners, deze actie te registreren via een heatmap op de website van de Mooimakers, over de actie te communiceren via de eigen mediakanalen, gegevens te verzamelen en vervolgens te rapporteren.

Resultaten handhavingsweek – 3 oktober tot 9 oktober 2022

In West-Vlaanderen nemen heel wat terreinbeheerders deel aan de handhavingsweek. Het betreft medewerkers van de technische dienst, medewerkers van de groendienst, gemeenschapswachten, toezichthouders bij de gemeente, politiediensten, bijzondere veldwachters, wegentoezichers, lijncontroleurs,....

De handhavingsweek op zwerfvuil en sluikstorten vond plaats van 3 oktober 2022 tot 9 oktober 2022. De gouverneur bracht op 3 oktober een bezoek aan De Haan om de handhavers een hart onder de riem te steken.

DE HAAN ZET STRIJD TEGEN ZWERFVUIL EN SLUIKSTORT VERSNELLING HOGER TIJDENS DE WEEK VAN DE HANDHAVING

Gouverneur van West-Vlaanderen, Carl Decaluwé, trapte de zesde editie van 'De week van de Handhaving' vandaag op gang in De Haan. Tijdens deze actie worden in heel Vlaanderen de controles op zwerfvuil en sluikstort fors opgedreven. Ook in De Haan zullen de hele week extra acties plaatsvinden.

In 2022 stimuleerde Mooimakers tot deelname met een subsidie van €750 voor gemeenten en afvalintercommunales.

Algemeen is een stijging waar te nemen van het aantal GAS-vaststellingen voor afvalgerelateerde overlast. Het aantal gemeenten dat van het systeem van de GAS gebruik maakt, stijgt ook. Als we louter kijken naar de resultaten van de acties tijdens de handhavingsweek blijkt dit ook. De registratie en verwerking van de gegevens gebeurt via de Mooimakers. Jaarlijks registreren de partners vooraf hun geplande acties in een 'heatmap'. Heel wat minder partners rapporteren echter nadien de resultaten van hun acties. Sinds 2018 is er ook de registratie van de inzet van camera's.

De resultaten van de handhavingsweek van 2022 zijn weergegeven in onderstaande tabel. In West-Vlaanderen rapporteerden de partners 110 acties. De gerichte inzet van toezichthouders leidde tot 648 GAS-vaststellingen voor zwerfvuil en 420 GAS-vaststellingen voor sluikestorten. Bijkomend zijn er nog een 45-tal processen-verbaal opgesteld.

RESULTATEN WEEK VAN DE HANDHAVING 2022: PROVINCIE West-Vlaanderen		
Provincie	West-Vlaanderen	Vlaanderen
aantal geregistreerde acties	111	554
aantal gerapporteerde acties	110	545
aantal deelnemers	240	1513
aantal actiedagen	235	1102

Aantal organisaties (inclusief Vlaamse Partners):		
Provincie	West-Vlaanderen	Vlaanderen
Actie: extra controles in uniform	15	90
Actie: doorzoeken van sluikestort naar identificatie	16	66
Actie: positieve actie	17	82
Actie: inzet van sluikestortcamera's	8	66
Actie: sensibiliserende actie	11	46
Actie: extra controles niet in uniform	18	78
Actie: persactie	14	78
Actie: controle correct aanbieden van huisvuil	10	36
Actie: vorming voor personeel en/of zwerfvuilverwilligers	1	3
Locatie: parking	11	72
Locatie: centrumlocaties	18	95
Locatie: parken	18	94
Locatie: stations	16	81
Locatie: afvalverzamelpunten	16	91
Locatie: bedrijven	7	41
Locatie: doorgangswegen	9	66
Locatie: scholen	18	83
Locatie: andere	11	44
Provincie	West-Vlaanderen	Vlaanderen
Aantal deelnemers: politie	125	642
Aantal deelnemers: GAS vaststellers	39	254
Aantal deelnemers: gewestelijke toezichthouders	9	26
Aantal deelnemers: lokale toezichthouders	14	35
Aantal deelnemers: retributiereglement toezichthouders	1	8
Aantal deelnemers: gemeenschapswachten	32	173
Aantal deelnemers: andere	20	375
Aantal resultaten: mondelinge aanmaningen	816	2288
Aantal resultaten: schriftelijke aanmaningen	29	246
Aantal resultaten: GAS zwerfvuil	648	2095

Aantal resultaten: GAS sluikestort	420	1312
Aantal resultaten: GAS sluikestort met bekende dader	107	794
Aantal resultaten: PV zwerfvuil	46	199
Aantal resultaten: PV sluikestort	1	30
Aantal resultaten: PV sluikestort met bekende dader	1	280
Aantal resultaten: Camera totaal	78	148
Aantal resultaten: Camera bekende dader	13	253

Het handhavingsinitiatief zorgt bij de lokale besturen en politiediensten voor een toegenomen aandacht voor de zwerfvuilproblematiek en dit het hele jaar door. Zowel MIROM, IMOG als IVIO sloten met de betrokken gemeenten en politiezones een samenwerkingsverband af voor de inzet van camera's. Binnen deze afvalintercommunales werden medewerkers aangeworven met als specifieke taakstelling het opvolgen van dit cameratoezicht en opmaken van bestuurlijke verslagen. Dit verdient nog navolging in andere regio's.

Communicatie

Midden september startte de aankondigingscampagne over de handhavingsweek op radio en via sociale media. De boodschap was telkens gebald sociaal taalgebruik met een knipoog.

The image shows three horizontal banners for a social media campaign. Each banner has a red, green, or blue background and contains the following elements:

- Top banner (red background):** A quote from a woman: "Wie zijn afval NIET in de vuilnisbak gooit, hoort thuis **IN DEN BAK!**" with a trash bin icon. A warning: "Da's er misschien wat over. Maar je riskeert wel een dikke boete." The slogan: "LAAT GEEN AFVAL ACHTER. SIMPEL." and the "MOOI MAKERS" logo.
- Middle banner (green background):** A quote from a woman: "Wie zijn peuken op de grond gooit, **BEUK IK IN ELKAAR!**" with a fist icon. A warning: "Da's er misschien wat over. Maar je riskeert wel een dikke boete." The slogan: "LAAT GEEN AFVAL ACHTER. SIMPEL." and the "MOOI MAKERS" logo.
- Bottom banner (teal background):** A quote from a woman: "Wie sluikestort moet branden in de hel! **IN DE HEL ZEG IK U!**" with a fire icon. A warning: "Da's er misschien wat over. Maar je riskeert wel een dikke boete." The slogan: "LAAT GEEN AFVAL ACHTER. SIMPEL." and the "MOOI MAKERS" logo.

Evolutie hoeveelheid zwerfvuil en sluikstorten – charter

Eind 2020 publiceerde minister Demir de [resultaten](#) van de tweejaarlijkse studie naar de hoeveelheid zwerfvuil en sluikstorten. Het zwerfvuil bleek in [2019](#) met 22.641 ton toegenomen ten opzichte van [2017](#) of een stijging van 14 procent. De geschatte totale hoeveelheid zwerfvuil in Vlaanderen bedroeg in 2015 nog 20.400 ton. Twee jaar later was dat cijfer gedaald tot 19.900 ton en sindsdien volgde opnieuw een duidelijke stijging tot 22.641 ton. De doelstelling om tegen 2022 20 procent minder zwerfvuil te hebben ten opzichte van [2015](#) ligt dus veraf. De hoeveelheid sluikstort stijgt van 22.592 ton in 2015 naar 26.789 ton in 2017 en naar 29.511 ton in 2019.

De cijfers tonen helaas aan dat de beoogde doelstellingen van het Uitvoeringsplan huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval veraf zijn en extra inspanningen zich opdringen. Minister Demir nam het initiatief tot enkele ronde tafels over zwerfvuil met alle betrokkenen in het zwerfvuilverhaal om op korte termijn tot uitvoerbare acties te komen met specifieke aandacht voor preventie en handhaving.

Gouverneur Decaluwé engageerde zich om opnieuw zijn schouders te zetten onder de jaarlijkse week van de handhaving en de betrokken partners te enthousiasmeren tot deelname. De gouverneur stelde verder voor om de rol van de afvalintercommunales in het handhavingssluijk op zwerfvuil te versterken en een 25-meter regel in te voeren voor bedrijven, horeca en scholen rondom hun inrichting waar ze alles schoon moeten houden.

De ondertekening van het charter waarin deze engagementen opgenomen zijn, gebeurde tijdens de zomer van 2021. De gouverneur rapporteerde vervolgens aan de minister over de voortgang van de acties op 23 november 2021, 28 april 2022 en op 14 oktober 2022.

In het nieuwe afvalstoffenplan staat dat het aantal stuks zwerfvuil met 20% moet dalen tegen 2030 ten opzichte van 2023 voor de zes belangrijkste probleemlocaties, en niet significant mag stijgen op alle andere plaatsen.

Met het zwerfvuilcharter (2021-2022) werd al meer ingezet op preventie van zwerfvuil en op handhaving. OVAM nam zo 25 handhavers in dienst die lokale besturen ondersteunen en dit team breidt nog uit naar 30 medewerkers. De werking van de Mooimakers wordt in 2023 verlengd en de governance van de Mooimakers wordt in 2023 verder verfijnd. De pijlers preventie en in mindere mate handhaving moeten nog verder groeien.

Gelet de doelstellingen voor zwerfvuil niet gehaald worden, vormt statiegeld een bijkomend instrument. De uitgeteste beloningssystemen (zoals The Click) worden niet als een volwaardig alternatief voor statiegeld beschouwd. Op 23 december 2022 werd de conceptnota voor de invoering van een statiegeldsysteem meegedeeld aan de Vlaamse Regering. Het vormt het kader voor minister Demir om te onderhandelen met de andere gewesten en het federale niveau.

De ambitie in Vlaanderen is dat in de loop van 2023 pilootprojecten door de sector op het terrein worden opgestart. Als daarin kan aangetoond worden dat dit systeem beter werkt dan reeds gekende systemen, de inzamelpercentages gehaald worden, de gebruiksvriendelijkheid kan aangetoond worden, verdere stappen kunnen gezet worden inzake smart city-toepassingen en de nodige garanties kunnen geboden worden inzake fraudegevoeligheid en andere vragen die bij de betrokkenen leven, dan zal dit systeem opgelegd en verder uitgewerkt worden. Het streefdoel blijft om in 2025 een systeem te implementeren. Het voorgestelde toepassingsgebied zijn alle voorgevulde éénmalige drankverpakkingen gemaakt van metaal (drankblikjes) en kunststof (PET/HDPE). De hoogte van het statiegeld moet voldoende zijn om een selectieve inzamelgraad van minstens 90% te halen. Hiervoor lijkt 20 à 25 eurocent aangewezen.

Enkele krantenkoppen van de zomer van 2022 tonen aan dat blijvende inzet in het bannen van het zwerfvuil essentieel is:

18/07/2022 - [HnB](#) – ‘Van vuilnisbelt naar kraaknet, technische dienst opnieuw vroeg in weer met grote schoonmaak op strand na topweekend: “dagelijks alle hens aan dek”’. Twee foto’s twaalf uur verschil. Dweilen met de kraan open.

20/07/2022 – [Focus/WTV](#) – ‘van mer naar merde: drukte aan kust laat sporen na’. Opruimactie van de proper strandlopers haalt dagrecord in Oostende: 3200 liter waar dit in 2021 nog 200 liter was. In één dag tijd is er evenveel strandafval verzameld als de ganse zomer het jaar voordien.

3/08/2022 – [DS](#) – ‘Strandgangers zijn smeerpoezen’. Niemand reist naar een paradijselijk strand om er tussen het afval te liggen. Maar zijn die toeristen niet mee verantwoordelijk voor de troep? Op mediterrane eilanden alvast wel. Op de stranden van de toeristische trekpleisters stelden onderzoekers vast dat tijdens het zomerseizoen tot 80 procent van het zwerfafval dat zich er ophoopte aan toeristen toegeschreven kon worden.

T.OP Kustzone

De kust kent een sterke lineaire verstedelijking met een hoge bevolkingsdichtheid. Open ruimte aan de kust is schaars en de verstedelijking neigt verder uit te deinen naar het hinterland. Door haar unieke ligging, op de scheidingslijn tussen land en zee heeft de kust alle belang bij het nastreven van een kwaliteitsvolle ontwikkeling. De specificiteit van de kust vergt een concrete toetsing van de beschikbare ruimtelijke instrumenten aan de realiteit. Zo is realisatie van betaalbaar wonen aan de kust complexer dan ze aanvankelijk lijkt en de druk van de immobiële sector op het bestaande patrimonium reëel.

De kustzone is een dynamisch gebied met grote uitdagingen op het vlak van klimaat, wonen, werken, mobiliteit, energie, water, recreatie, biodiversiteit en landbouw. Er zijn tal van projecten, visies, ideeën en er zijn veel overheden en partners actief. Heel wat initiatieven overlappen of beïnvloeden elkaar. Afstemming is nodig.

Het departement Omgeving Vlaanderen startte in 2015 een territoriaal ontwikkelingsprogramma (T.OP) op voor de kustzone en tekende een samenwerkingsovereenkomst met de provincie West - Vlaanderen. Beide overheden maken samen werk van een actiegericht programma voor de ruimtelijke ontwikkeling van de kustzone op korte en middellange termijn. Samen met alle belanghebbenden en met de lokale overheden wordt op een constructieve manier samengewerkt rond thema's zoals stedelijke reconversie, verzilting en ruimtelijke kwaliteit.

Het projectgebied omvat naast de tien kustgemeenten (De Panne, Koksijde, Nieuwpoort, Middelkerke, Oostende, Bredene, De Haan, Blankenberge, Brugge en Knokke-Heist) negen steden en gemeenten uit het hinterland, die overwegend ingenomen worden door de polders (Veurne, Alveringem, Lo-Reninge, Diksmuide, Gistel, Oudenburg, Jabbeke, Zuienkerke en Damme). De voorzee, het strand, de duinen en de polders vormen immers een geomorfologisch geheel. Heel wat van de knelpunten en potenties manifesteren zich in deze ruimere omgeving.

Concreet worden de lokale besturen door T.OP Kustzone ondersteund bij de verdere ontwikkeling van hun gemeente. Dit gebeurt op een geïntegreerde manier, rekening houdend met zowel de economische, ecologische als sociale uitdagingen waarvoor de kust staat. De finaliteit is immers een leefbare kwalitatieve kust, waar bewoners graag en goed samenleven, waar toeristische ontwikkelingen, wonen, open ruimte en natuur in evenwicht zijn, en waar rekening gehouden wordt met de draagkracht van de regio.

Naarmate de thematiek zijn de projecten van T.OP Kustzone opgedeeld in verschillende 'werven', die overeenstemmen met de verschillende landschappen aan de kust. Binnen T.OP-Kustzone wordt gewerkt aan de werven 'Verstedelijkte Kustzone', 'Polderruimtes' en 'Land-Zee interactie'.

In 2022 kwam de stuurgroep twee keer bijeen. Op 12 januari kwamen de lopende cases voor reconversie en verdichting aan bod. Er was eensgezindheid over het belang van een integrale aanpak voor de lopende cases over de doortocht in De Haan en het parkeren in de zone tussen Bredene en Brugge. Zowel naar inzet van medewerkers als besteding van de budgetten zijn er efficiëntiewinsten. Een nieuw traject DNA van het (polder)dorp wordt pas in 2023 opgestart. Voor de kern van

Oudenburg is een masterplan in uitwerking. Het ambtelijke kernteam bereidt ondertussen het meerjarenprojectplan T.OP Kustzone 2022 – 2024 voor.

De 15^e stuurgroep vond plaats op 5 oktober. Er was een toelichting van een beleidsverkenning naar de impact van de maatregelen tegen de zeespiegelstijging op de eerstelijnsbebouwing. Het restrisico vergt alvast verdere analyse en krijgt vorm in een pilootgemeente. De stuurgroep schaarde zich verder achter de strategische doelstellingen voor het vervolgtraject van T.OP Kustzone. Ontharding, veerkrachtige duinen, duurzaam watermanagement en beperken van het ruimtelijk beslag aan de kust vormen daarin belangrijke aandachtspunten.